

Wagnerhof in Rotterdam

door Olga de Kort

Wagners muziek en de persoonlijkheid van de componist houden de gemoederen al meer dan een eeuw bezig. Iedereen bekijkt het vanuit zijn eigen perspectief, want zoals Gerrit Komrij het in zijn boek *Wagner en ik* vaststelde was ‘Wagner nu eenmaal degene voor wie hij werd gehouden’. Hommages aan Wagner zijn dan ook van alle tijden. Sommigen beperken zich tot een boek waarin ze de betekenis van de componist voor de (muziek)geschiedenis, maar vooral voor de boekschrijver zelf, proberen te doorgronden. Anderen maken een theatervoorstelling zoals de Engelse acteur Simon Callow dat deed met zijn *Inside Wagner's head* in 2012. De Rotterdamse koek- en suikerwarenfabrikant Johannes Eckhardt Dulfer (1858-1943) vond aan het begin van de 20ste eeuw weer een andere manier om zijn bewondering voor de componist te uiten: hij liet villa's in het Rotterdamse Kralingen bouwen die hij naar Wagner zelf en naar zijn opera's en operapersonages noemde.

De statige herenhuizen bestaan nog steeds en vormen samen de Wagnerhof, die tussen het weelderige groen aan de vijver ligt. Ooit behoorde dit grondgebied aan de heerlijkheid Cralinghe waar het kasteel Honingen stond, aan wie het huidige Park Honingen zijn naam dankt. De Vijverlaan maakte al aan het eind van de 19de eeuw deel uit van het hier gelegen villapark. De architect Jan van Teeffelen (1877-1935) kreeg in 1904 de opdracht van Dulfer om de al bestaande ‘Villa Nuova’ uit 1810/1870 aan de Vijverlaan te verbouwen. Deze toekomstige ‘Villa Wagner’ stond niet lang alleen. Op het stuk grond dat Dulfer ten westen van zijn huis aangekocht had, kwamen er nog tien dubbele herenhuizen met hoge schoorstenen,

balkons, erkers en oorspronkelijk in crème en licht beige gepleisterde gevels bij. Het hofje staat inmiddels niet voor niets op de Rijksmonumentenlijst. Naast hun cultuurhistorische en stedenbouwkundige waarde, zijn alle huizen van cultuurhistorisch belang. Ze worden gerekend tot de ‘sobere’ geometrische variant van Jugendstil-gebouwen met elementen van de Weense Sezessionsstijl. De ornamenten van bladmotieven en de in goud geschreven namen van de villa's schitteren in de zon. Als echte Wagneriaan vereeuwigde Dulfer zijn muzikale idool in de namen van de huizen: Tannhäuser, Lohengrin, Wotan en Walküre, Rheingold en Siegfried, Parsifal, Tristan en Isolde, en Rienzi, dat trouwens als eerste in 1905 gereedkwam.

Zijn rust en stilte heeft de Wagnerhof ook eigenlijk aan Dulfer te danken. Heel eigenwijs besloot hij de dubbele villa Siegfried en Rheingold namelijk dwars en midden aan het eind van een niet-openbare weg te plaatsen, zodat er ook in de toekomst geen mogelijke aansluiting met de nabijgelegen Hoflaan kon komen.

Zo creëerde hij de Wagnerwijk als een eigen microkosmos en een nieuw gewichtig eerbetoon aan de Duitse componist. In 1883 kon de oprichter van de landelijke Wagner-vereniging en Wagners eerste Nederlandse biograaf Henri Viotta alleen maar hopen dat er een tijd zou komen waarin de naam van deze componist met ‘gulden letteren’ in ‘de jaarboeken der Kunst’ zou worden opgetekend. Nog geen 25 jaar later deed Dulfer dat op de huisgevels in Rotterdam.

Tristan und Isolde

Dit artikel werd eerder gepubliceerd in het tijdschrift De Nieuwe Muze nr.5, 2018